

Noves aportacions al «Catàleg dels Croats de Barcelona, 1285-1706»¹

A. BADIA I TORRES

II

Com esmentavem en el nostre treball publicat a «*Acta Numismàtica I*»² creiem necessari i útil pels col·leccionistes anar donant a conèixer els croats i divisors dels quals tenim informació amb variants desconegudes o no publicades, a fi d'anar completant, a poc a poc, la catalogació d'aquestes interessants monedes. En aquest treball descriurem com a novetats: 9 croats, 2 mitjos croats, 1 terç de croat, 1 quart de croat i 5 ponderals de croat. Per tal de facilitar la identificació i col·locar-los en el lloc que els correspon en el Catàleg, els donarem el número de les peces catalogades més afins, dins de cada tipus i varietat, seguit de A, B, C, etc. Així, pel que fa referència als tres croats descrits en la primera edició d'aquesta publicació, hem d'assignar-los els següents números: Al de Jaume II número 71A, al d'Alfons IV el Magnànim número 609A, i al de Ferran el Catòlic número 929A.

Comencem ara la descripció de les noves catalogacions:

NÚM. 41A   *Anv* = + IACOBVS DEI GRACIA REX
                          Rev = CIVI-TAS-BACK-NONA

Croat de Jaume II del tipus I de 6 anelletes en el vestit i 2 a la màniga. El revers és de la variant A (és a dir, anella en el primer i quart quadrant i tres punts en el segon i tercer), mentre que els 4 croats descrits en el Catàleg el porten B (tres punts en el primer i quart quadrant i anella en el segon i tercer). Col. ABT. Raresa: RR.

---

1. A. BADIA I TORRES, *Catàleg dels Croats de Barcelona, 1285-1706*, Barcelona 1969. Publicat sota el patrocini de la Secció Numismàtica del «Círculo Filatélico y Numismático» de Barcelona i guardonat amb el «Premi Javier Conde Garriga 1969».

2. *ACTA NUMISMATICA I* - 1972 Pàg. 139. BADIA I TORRES, *Noves aportacions al Catàleg dels Croats de Barcelona, 1285-1706*.

NÚM. 174A   *Anv* = + ALFONSVS DEI GRACIA REX
                   Rev =   CIVI-TASB-ARCK-NONA

Croat d'Alfons III el Benigne, del tipus IIa variant de bust. Té les espatlles molt més amples que els similars catalogats. La 1.ª A de la llegenda de l'anvers porta travesser. Revers B Col. ABT.

NÚM. 239A   *Anv* = + PETRVS DEI GRACIA REX
                   Rev =   CIVI-TASB-ARCK-NONA

Croat de Pere III el Cerimoniós del tipus Ib. La separació de paraules de la llegenda de l'anvers per mitjà de tres petits cercles. Variant de corona més petita. Revers A. Col. ABT.

NÚM. 283A   *Anv* = + PETRUS:DEI:GRACIA:REX
                   Rev =   CIUI-TASB-ARCK-NONA

Croat de Pere III el Cerimoniós del tipus VIb. Els exemplars d'aquest tipus descrits en el Catàleg tenen la puntuació incompleta, mentre que en aquest no falta cap dels dos punts de separació entre les paraules de l'anvers. Revers B. Col: ABT. Raresa R.

NÚM. 284A   *Anv* = + PETRUS:DEI:GRACIA:REX
                   Rev =   CIUI-TASB-ARCK-NONA

Croat de Pere III el Cerimoniós del tipus VIb com l'anterior, també amb la puntuació completa. A més, pot considerar-se molt rar pel fet de portar revers A, ja que els que figuren al Catàleg, d'aquest tipus, el porten B. Col: ABT. Raresa RR.

NÚM. 377A   *Anv* = + :MARTINUS:DEI:GR'A:REX:
                   Rev =   CIUI-TASB-ARCK-NONA

Croat de Martí I l'Humà del tipus IIa, diferent per la corona, els florons de la qual no arriben al cercle interior de punts, quedant en conjunt més destacada. Revers A. Col: ABLB.³ Raresa R.

NÚM. 461A   *Anv* = + .FRDIN.AD9:D.I:GR'A:REX (escudet) ARAG
                   Rev =   COMS-BARCK-NONA-Z:ROCI

Croat de Ferran I, el d'Antequera, com a comte del Rosselló, tipus II, revers A. Els exemplars d'aquest regnat i tipus són tots raríssims. Dels tres descrits en el Catàleg no n'hi ha cap tan perfecte com el que presentem aquí. El primer, del Gabinet Numismàtic de Catalunya, està lleugerament retallat; el segon, en el Museu Puig de Perpinyà, té rascada la P doble del quart quadrant del revers; el tercer és extret d'un dibuix

il·lustrant l'obra de Botet i Sisó.⁴ Aquest últim figura amb acabament ARAG mentre que els dos anteriorment esmentats diuen ARAGO. El nou exemplar aquí descrit, pertanyent a l'Acadèmia de Bones Lletres de Barcelona, a més d'ésser complet de tipologia i llegendes, té la particularitat, en la de l'anvers, de començar-la amb un sol punt, en lloc de dos; d'haver-hi un punt entre la N i la A a la part superior de la primera paraula; i també entre la D i la I de la segona. La llegenda de l'anvers acaba amb ARAG. Raresa RRR.

NÚM. 464A   *Anv.* = + :FRDINAD9:DEI:GRA:REX (escudet) ARAGO:
Rev. = COMS-BARCK-NONA-Z:ROCI

Mig croat del Rosselló de Ferran d'Antequera, del tipus II molt semblant al descrit il·lustrat en el número 464 del Catàleg. Únicament varia el bust, especialment la corona. Revers A. Col: ABLB. Raresa RRR.

NÚM. 525A   *Anv.* = Sense llegenda
Rev. = BAR-CK-NO-NA

Terç de croat d'Alfons IV el Magnànim, del tipus V, variant de bust dels que figuren amb revers A en el Catàleg. Col: ABLB. Raresa R.

NÚM. 640A   *Anv.* = + :ENRICUS:DEI:GR'A:REX:
Rev. = CIUI-TASB-ARCK-NONA

Croat d'Enric de Castella del tipus I, variant de bust, especialment de cabells, dels exemplars il·lustrats en el Catàleg. Revers A. Col: ABLB. Raresa RRR.

NÚM. 833A   *Anv.* = FERDINANDUS.D.G.REX. 154(5)
Rev. = CIUI-TASB-ARDA-NONA

Croat a nom de Ferran II el Catòlic, del tipus X amb data, de la qual s'albiren amb prou feines les tres primeres xifres. Constitueix el desè exemplar conegut amb aquestes característiques. Aquest es diferencia dels demés per portar al final de la llegenda de l'anvers un punt a sota i un punt a la dreta de la ics de REX. Revers B. Col: ABT. Raresa RR.

NÚM. 896A   *Anv.* = Sense llegenda. Darrera el bust B
Rev. = BAR-CA-NO-NA

Quart de croat de Ferran el Catòlic del tipus XVIIb, variant de bust, per la corona més allargada, dels quatre que figuren descrits. Revers A. Col: FPS. Raresa R.

4. BOTET i SISO, *Les Monedes Catalanes*.

525A

640A

833A

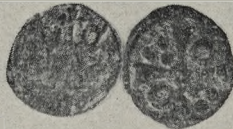
896A

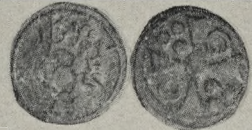
988A

Ga

Ha

Hb

Ja

K

NÚM. 988A

Anv = .PHIL.....SPA.R
Rev = BAR.....S-16.11

Mig croat de Felip II (terç de Castella) de l'any 1611 acabament amb HISPA.R, tipus IIIa del qual sols en figura un en el Catàleg, amb revers A, mentre que aquest que descrivim el porta B. Es vengué a la subhasta del C.F.N. del març 1972. Raresa R.

PONDERALS DE CROAT

Passarem ara a donar a conèixer cinc pesals de croat dels quals no havíem fet menció anteriorment.

NÚM. Ga

Anv = Bust del rei Alfons IV el Magnànim.
Rev = Creu cantonada com els croats. En el centre, una B en contramarca quadrada.

Aquest pesal és variant de bust del descrit amb lletra G. La lletra B podria ésser el que, en el ponderal que figura en el Catàleg, no es pot precisar. Revers B. Col: JBT.

NÚM. Ha

Anv = Bust del rei Alfons el Magnànim.
Rev = Creu cantonada com els croats. En el centre, una anella.

Diferent del descrit amb lletra H pel bust. Revers B. Col: MJPP.

NÚM. Hb

Anv = Bust del rei Alfons el Magnànim.
Rev = Creu cantonada com els croats, portant, en el centre, un punt o una anella.

Variant de bust dels dos anteriors. Revers B. Col: JBT.

NÚM. Ja

Anv = Bust del rei Ferran el Catòlic.
Rev = Creu cantonada com els croats. En el centre, una B en contramarca.

Es diferencia del que figura en el Catàleg per portar revers B. Es subhastà al C.F.N. el març del 1972 procedent de la col·lecció JVS. Pes 2,85 grs.

NÚM. K

Anv = Bust del rei Ferran el Catòlic.
Rev = Creu cantonada com els croats amb un escudet al centre.

Del rei Catòlic no coneixíem cap exemplar de pesal amb l'escudet en el centre de la creu. Porta revers A i pertany a la col·lecció JBT.

Preguem als amics colleccionistes que posseïxin exemplars de croats o divisors diferents dels que figuren en el Catàleg i successives addicions, tinguin l'amabilitat de facilitar-nos-en una fotografia o empremta per tal de poder publicar-los oportunament. Moltes gràcies.